

2020 - III

Sektörel Güncel Gelişmeler

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İÇİNDEKİLER

ENERJİ

3

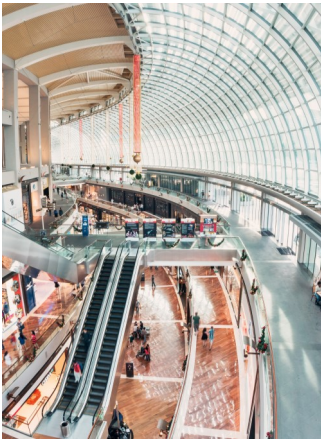
DEMİR ÇELİK

6

PERAKENDE

9

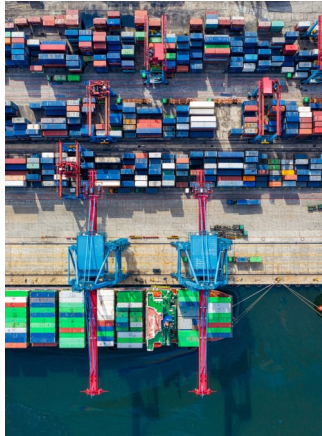
İNŞAAT VE KONUT

4

LOJİSTİK

7

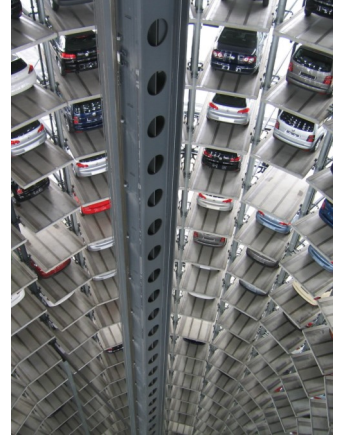
BEYAZ EŞYA

10

OTOMOTİV

5

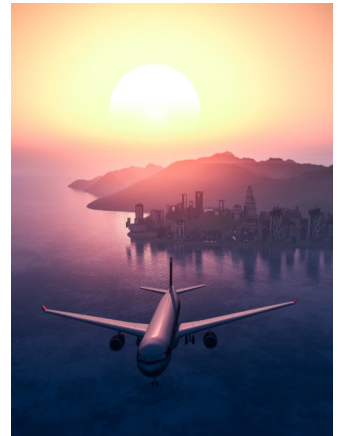
TEKSTİL-HAZIR GİYİM

8

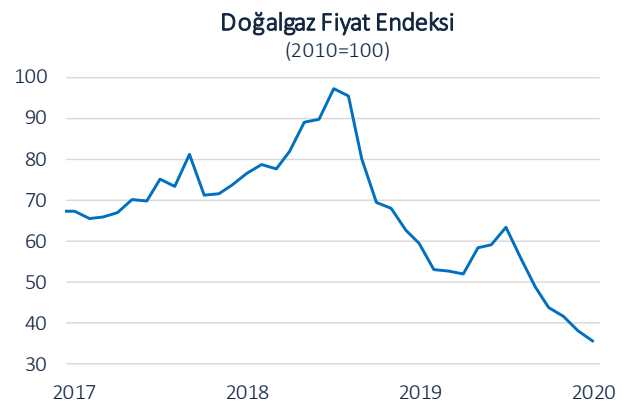
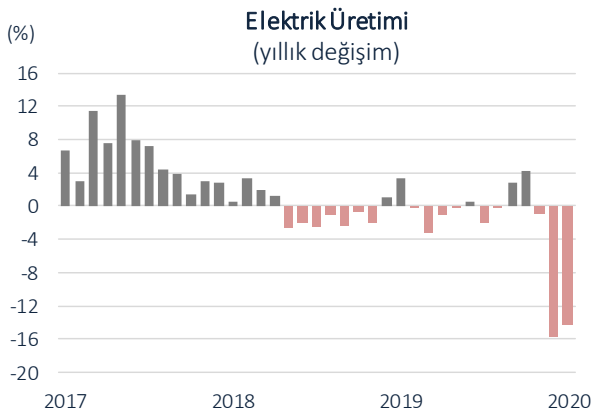
TURİZM

11

		Son Veri	Önceki Veri	
Elektrik Üretimi (yıllık değişim)	Mayıs	-% 14,3	-% 15,8	▼
Elektrik Tüketimi (yıllık değişim)	Mayıs	-% 16,7	-% 15,4	▼
Elektrik Tüketici Fiyatı (yıllık değişim)	Mayıs	% 24,6	% 24,4	▼
Elektrik Üretici Fiyatı (yıllık değişim)	Mayıs	% 14,5	% 12,9	▼
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 6,0	% 6,2	▼

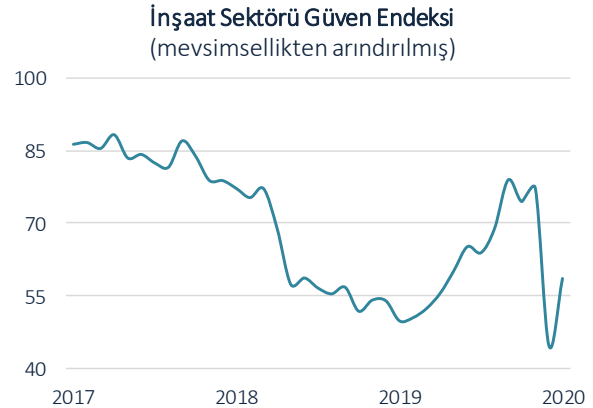
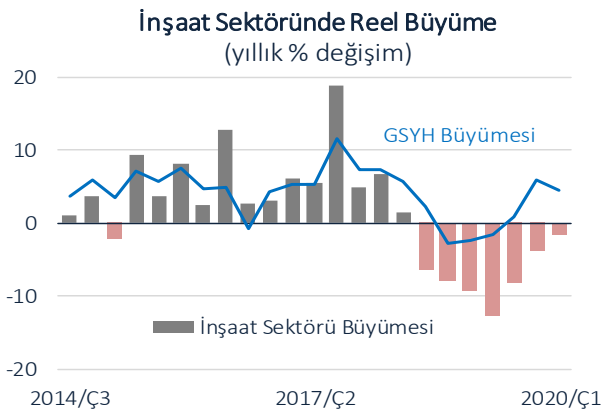
- Koronavirüs salgınının ekonomik aktiviteyi zayıflatması nedeniyle elektrik üretimi Nisan ayındaki yıllık %15,8'lik düşüşün ardından Mayıs ayında da %14,3 oranında azaldı. Haziran ayında ise, günlük verilere göre üretimin bir miktar yükseldiği, ancak yıllık bazda daralmanın halen sürdüğü izleniyor.
- Ocak-Mayıs 2020 döneminde, yerli ve yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretimi toplam üretimin %66'sı düzeyinde gerçekleşirken, son dönemde bu alandaki artış eğiliminin devam ettiği izlendi. Nisan ve Mayıs aylarında talepte yaşanan daralma sebebiyle ithal girdiye bağımlı santrallerde üretimin önemli ölçüde gerilemesi de bu gelişmede etkili oldu.
- Gerek yenilenebilir kaynaklara olan yönelim, gerekse LNG ithalatının artması neticesinde doğalgaz ithalatında Rusya'nın payı son yıllarda önemli ölçüde geriledi. 2017 yılında toplam doğalgaz ithalatında Rusya'nın payı %52 düzeyindeyken, bu oran 2019 yılında %33 seviyelerine inmişti. 2017-2019 döneminde Rusya'dan ithal edilen doğalgaz miktarı da yıllık ortalama bazda %47 oranında gerilemiş oldu. Yine aynı dönemde fiyat avantajı nedeniyle LNG ithalatının %20,7 oranında yükseldiği görüldü.
- Son dönemde doğalgaz fiyatlarındaki aşağı yönlü seyre karşın ikili anlaşmalar gereğince söz konusu seyrin yurt içi fiyatlara etkisinin sınırlı kaldığı gözleniyor. Gerileyen fiyatların hanehalkı ve sanayinin yanı sıra çevrim santrallerinin maliyetlerine yansımalarının ancak orta vadede gerçekleşebileceği tahmin ediliyor. Öte yandan, küresel ölçekte gerileyen doğalgaz talebi ve düşen fiyatlar göz önünde bulundurulduğunda, mevcut anlaşmalar sona erdiğinde yeni anlaşma konusunda Rusya'nın pazarlık gücünün oldukça zayıflayacağı ifade ediliyor.

Kaynak: BDDK, TEİAŞ, Datastream, Dünya Bankası

		Son Veri	Önceki Veri	
Büyüme (reel, GSYH inşaat alt kalemi)	2020 Ç1	-% 1,5	-% 3,8	▼
Yapı Ruhsatı Sayısı (yıllık değişim)	2020 Ç1	% 4,0	-% 19,7	▲
Yapı Kullanma İzni Sayısı (yıllık değişim)	2020 Ç1	-% 39,3	-% 31,9	▼
Bina İnşaatı Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Mart	-% 26,0	-% 1,6	▼
Konut Satışları (yıllık değişim)	Mayıs	-% 44,6	-% 55,5	▼
İpotekli (yıllık değişim)	Mayıs	% 23,9	-% 23,9	▲
Diğer (yıllık değişim)	Mayıs	-% 57,9	-% 65,1	▼
Konut Fiyat Endeksi (reel, yıllık değişim)	Nisan	% 5,2	% 2,9	▲
Yabancıların Gayrimenkul Yatırımları (milyar USD)	Nisan	0,1	0,4	▼
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 9,2	% 9,5	▼

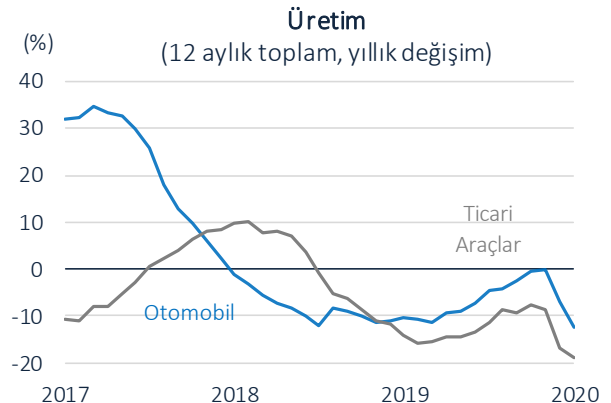
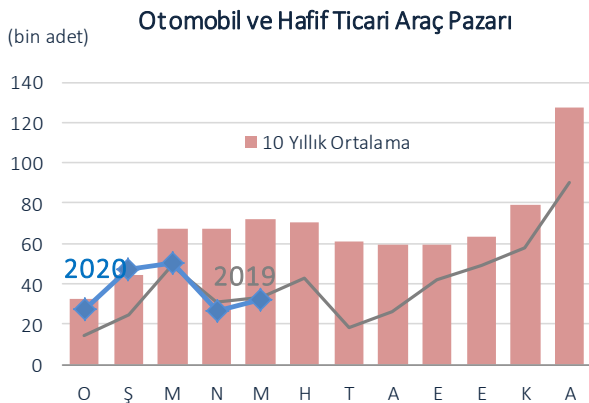
- İnşaat sektörü 2020'nin ilk çeyreğinde yıllık bazda %1,5 daraldı. Bu gelişmede yılın ilk iki ayındaki olumlu performansa karşılık koronavirüs salgınının ilk etkileriyle Mart ayında inşaat faaliyetlerinde kaydedilen yavaşlama etkili oldu.
- Alınan yapı ruhsatı sayısı Ocak-Mart döneminde yaklaşık son 2 yılın ardından ilk kez yükseliş kaydetti. Aynı dönemde kullanma izni sayısı ise yıllık bazda gerilemeye devam etti. Mart ayının ikinci yarısından itibaren salgın sebebiyle inşaat faaliyetlerinin bir kısmı durdurulurken, bir bölümünün devam ettiği izlendi. Devam eden projelerden Nisan ayı itibarıyla tamamlanan yapıların pazara girmesinin etkisiyle, önümüzdeki dönemde yapı kullanma izinlerinde de sınırlı bir toparlanma kaydedilebileceği düşünülüyor.
- Yurt genelinde ilk çeyrekte %33 artan konut satışları, Nisan'da yıllık bazda %55,5, Mayıs'ta %44,6 azaldı. Satış türüne göre incelendiğinde Mayıs ayında ipotekli satışlar %23,9 artarken, diğer satışlar %57,9 geriledi. Aynı dönemde ilk defa satılan konut sayısı %60,7, ikinci el satışlar da %52 oranında azaldı.
- Geçtiğimiz yılın ortalarından bu yana toparlanma eğiliminde olan ancak Nisan-Mayıs döneminde salgının etkisiyle yönünü aşağı çeviren konut satışlarının, Haziran ayında açıklanan konut alımlarına yönelik kredi paketlerinin de etkisiyle önümüzdeki dönemde bir miktar hareketlenebileceği tahmin ediliyor. Bu çerçevede, 3 yıla yakın bir süredir reel bazda gerileyen ve 2020 başından bu yana yönünü yukarı çeviren konut fiyatlarının artış trendini sürdürmesi bekleniyor.
- Sektöre ilişkin beklenti ve güven endeksleri de salgının etkisiyle bozulan tablonun, kademeli normalleşme paralelinde bir miktar iyileştigiğine işaret ediyor. TÜİK verilerine göre, Nisan'da 33 puan birden gerileyen inşaat sektörü güven endeksi Mayıs'ta 14 puan yükselerek 58,5 seviyesinde gerçekleşti. İnşaat Malzemesi Sanayicileri Derneği'nin yayımladığı veriler de benzer bir eğilim gösterirken, Mayıs döneminde yeni alınan inşaat işleri endeksinde bir miktar toparlanma kaydedildiği gözlemlendi.

Kaynak: BDDK, Datastream, TÜİK

		Son Veri	Önceki Veri	
Toplam Üretim (adet, yıllık değişim)	Mayıs	-% 53,7	-% 91,3	▼
Otomobil (adet, yıllık değişim)	Mayıs	-% 55,1	-% 88,4	▼
Ticari Araç (adet, yıllık değişim)	Mayıs	-% 50,5	-% 96,6	▼
Toplam Yurt İçi Araç Satışları (adet, yıllık değişim)	Mayıs	-% 2,4	-% 14,6	▼
Otomobil (adet, yıllık değişim)	Mayıs	-% 7,6	-% 10,6	▼
Ticari Araç (adet, yıllık değişim)	Mayıs	% 21,6	-% 29,3	▲
İhracat (adet, yıllık değişim)	Mayıs	-% 60,3	-% 90,0	▼
İhracat (tutar, yıllık değişim)	Nisan	-% 79,8	-% 29,3	▼
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 1,7	% 1,9	▲

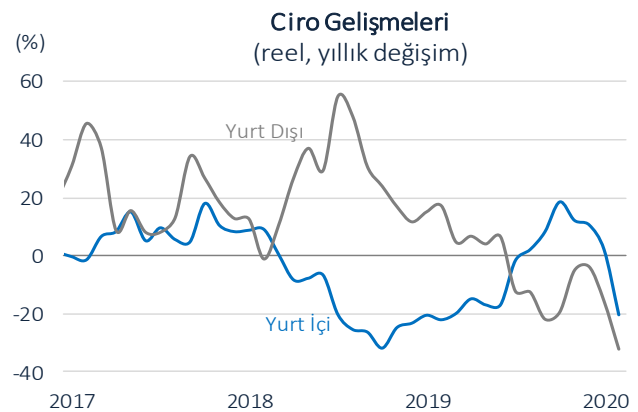
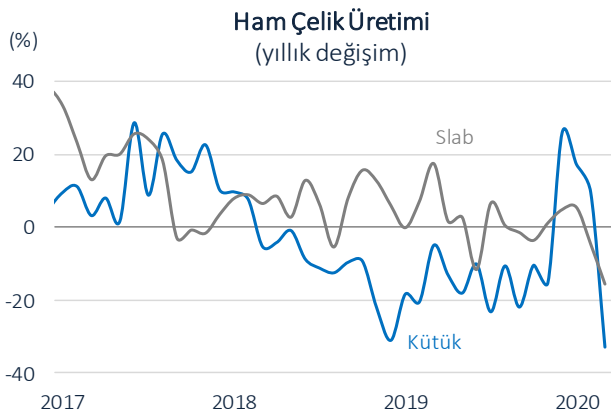
- Koronavirüs salgınının etkilerinin yurt içinde görülmesinin ardından alınan tedbirler yurt içi otomobil ve hafif ticari araç satışları üzerinde de etkili oldu. Otomotiv Distribütörleri Derneği (ODD) tarafından yayımlanan verilere göre, otomotiv pazarı Nisan'da yıllık bazda %14,6 daralırken, Mayıs'ta %2,4 ile sınırlı oranda geriledi. Mayıs'ta yurt içi otomobil satışları % 8 azalırken, kargo sektöründeki hızlı büyüme ve düşük baz etkisiyle hafif ticari araç satışları %22 arttı. Ocak-Mayıs döneminde ise, yılın ilk iki ayında kaydedilen yüksek oranlı büyümeler nedeniyle otomotiv pazarı yıllık bazda %20,1 arttı. Faiz oranlarındaki düşüşün Haziran ayında toplam otomotiv satışlarını 50-55 bin adet seviyesine taşıyarak satışlarda %20 civarında büyüme sağlaması bekleniyor.
- Tedarik zincirindeki bozulmalar ve salgınla mücadele kapsamında otomotiv üretimi yapan şirketlerin büyük çoğunluğunun Nisan sonuna kadar üretime ara vermeleriyle sektörde tarihi daralmalar kaydedildi. Otomotiv Sanayi Derneği (OSD) tarafından yayımlanan verilere göre, otomotiv üretimi yıllık bazda Nisan ayındaki %91,3'lük düşüşün ardından Mayıs ayında %53,7 daraldı. İlk 5 ayda da, toplam üretim bir önceki yılın aynı dönemine göre %34 oranında azaldı.
- Salgının etkisinin Türkiye'den daha önce hissedilmeye başladığı Avrupa'da otomobil satışları Nisan'da kaydedilen %78'lik düşüşün ardından Mayıs ayında da %57 oranında daraldı. İlk 5 aylık dönemde satışlarda %43 oranında düşüş yaşanması, sektörde toparlanmanın zaman alacağına işaret ediyor. Ana ihrac pazarımız olan Avrupa'da sektörün tarihi seviyelerde daralması Türkiye'nin ihracat performansına da yansıdı. OSD verilerine göre, Mayıs ayında toplam ihracat adet bazında geçen yılın aynı dönemine göre %60,3 azalırken, USD bazında %57,3 daraldı. Ocak-Mayıs döneminde de, ihracat geçen senenin aynı dönemine göre adet bazında %38,4, USD bazında %33 geriledi.
- 2019 yılında 479 bin adet düzeyinde gerçekleşen yurt içi otomotiv pazar büyüklüğünün, faiz oranlarındaki düşüş ve yerli üretim araçlar için sunulan uygun koşullu kredi kampanyalarının desteğiyle 2020 yılında 500 bin adet civarında olabileceği öngörülmüyor.

Kaynak: Datastream, TCMB

		Son Veri	Önceki Veri	
Ham Çelik Üretimi (yıllık değişim)	Nisan	-% 26,3	% 4,2	▼
Kütük Çelik (yıllık değişim)	Nisan	-% 32,9	% 9,6	▼
Slab Çelik (yıllık değişim)	Nisan	-% 15,6	-% 4,6	▼
Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Nisan	-% 26,0	% 3,5	▼
Demir Cevheri Fiyatı (yıllık değişim)	Mayıs	-% 10,3	-% 11,4	▼
İhracat (yıllık değişim)	Nisan	-% 23,6	-% 16,0	▼
Yurt İçi Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 20,4	% 2,1	▼
Yurt Dışı Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 32,2	-% 15,6	▼
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 3,4	% 3,8	▲

- Dünya Çelik Birliği'nin (Worldsteel) verilerine göre, Nisan'da salgının küresel ekonomik faaliyeti olumsuz etkilemesi sebebiyle dünya ham çelik üretimi yıllık bazda %13 azaldı. Lider üretici konumundaki Çin'in üretimi ise %0,2 ile sınırlı artış kaydederek diğer önde gelen çelik üreticilerinden ayrıştı. Türkiye'nin ham çelik üretimi de Nisan'da yıllık bazda %26,3 azaldı. Bu dönemde inşaat ve otomotiv sektörlerinde faaliyetlerin aksaması özellikle kütük çelik üretiminin hızlı gerilemesinde etkili oldu. Böylece, Ocak-Nisan döneminde Türkiye'nin çelik üretimi yıllık bazda %0,1 azaldı.
- Koronavirüs salgınının çelik üretimini ve talebini önemli ölçüde aşağıya çektiği bir ortamda, salgında ikinci dalga endişelerinin metal fiyatlarının gerilemesinde etkili olduğu izlenirken, sektörün hem yurt içi hem de yurt dışı reel cirolarında belirgin düşüşler gözlemlendi.
- TÜİK verilerine göre, 2020'nin ilk çeyreğinde çelik ürünleri ihracatında en fazla düşüş sektörün en büyük ihraç pazarı olan AB ülkelerine yönelik ihracatta kaydedildi. Nisan ayında AB'ye yapılan ihracattaki gerileme %32,5 olurken, Ocak-Nisan döneminde %44,4 düzeyinde gerçekleşti.
- AB çelik sektörüne yönelik ek vergi ve kota uygulamalarını son dönemde de sürdürürken, Türkiye, 25 Mayıs 2020 tarihinde AB uygulamalarının ihracat üzerindeki olumsuz etkisini azaltmak ve ikili ticareti dengelemek amacıyla, AB'den yapılan bazı çelik ürünlerinin ithalatına %9-17 aralığında ilave vergi uygulayabileceğini bildirdi.
- Türkiye Çelik Üreticileri Derneği, 29 Mayıs 2020 tarihinde AB Komisyonu tarafından Dünya Ticaret Örgütü'ne iletilen bildirimde göre AB'nin önümüzdeki dönem için kısıtlamalarını artıracaklarını ve bu durumun AB'ye yönelik ihracatın önemli ölçüde gerilemesine yol açabileceğini ifade etti.
- Worldsteel, 4 Haziran'da yaptığı açıklamada, dünya çelik talebinde bu yıl %6,4 azalış, gelecek yıl ise %3,8 artış öngördüğünü belirtti. Çin'in çelik talebinde bu yıl %1 artış beklenirken, gelişmiş ülkelerin çelik talebinde %17'lik düşüş beklentisi dikkat çekti. AB'nin ek kota ve vergi düzenlemelerinin yanı sıra yurt içi otomotiv ve inşaat sektörlerinin toparlanma hızı demir çelik sektörünün önümüzdeki dönem performansı için kilit önem taşıyor.

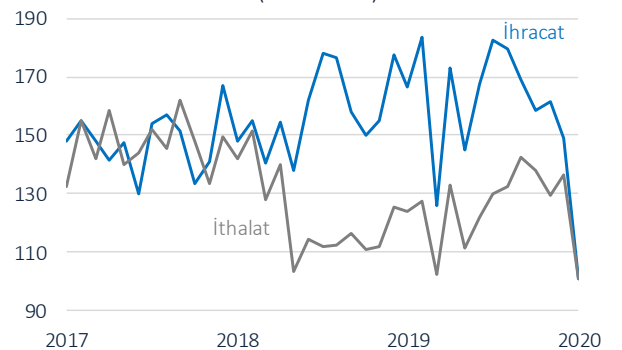

Kaynaklar: BDDK, TÜİK, TÇÜD, ÇİB, Datastream

		Son Veri	Önceki Veri	
Baltık Kuru Yük Endeksi (ortalama, yıllık değişim)	Mayıs	-% 52,5	-% 14,6	▼
İhracat Miktar Endeksi (yıllık değişim)	Nisan	-% 39,3	-% 16,0	▼
İthalat Miktar Endeksi (yıllık değişim)	Nisan	-% 19,0	% 6,5	▼
Toplam Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 34,0	-% 13,8	▼
Karayolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 28,5	-% 11,9	▼
Denizyolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 19,0	-% 5,5	▼
Havayolu Taşımacılığı Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 72,1	-% 41,8	▼
Depolama Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 22,8	-% 1,2	▼
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 2,5	% 2,7	▲

- Dünya ticaretine ilişkin önemli bir gösterge olan Baltık Kuru Yük Endeksi, salgının kuru yük taşımacılığına ilişkin talebi yavaşlatmasıyla birlikte Mayıs ayında 393 ile son 4 yılın en düşük seviyesine indi. Nisan ayından itibaren ise ekonomik faaliyetin kısmen de olsa yeniden başlaması paralelinde toparlanma eğilimi sergileyen endeks 17 Haziran tarihinde bu yıl ilk kez 1.000 puanı aştı.
- Dış ticaret miktar endekslerine göre, Türkiye'nin ihracatı Mart ayında yıllık bazda %16, Nisan ayında da %39,3 düşüş kaydetti. İthalat miktar endeksi ise Mart ayındaki %6,5'lik artışın ardından Nisan ayında %19 geriledi. Salgının küresel ticaret hacmi üzerindeki olumsuz etkisinin sürmesiyle dış ticaret rakamlarında düşüş eğiliminin Mayıs ayında da devam ettiği izlendi.
- E-ticaret sektöründeki hareketlenme paralelinde Mayıs ayında artan hafif ticari araç satışlarının da işaret ettiği üzere yurt içi kargo faaliyetlerinde artış gözleniyor.
- Salgının yayılmasının önüne geçmek amacıyla Mart ayından itibaren alınan önlemlerin etkisiyle yolcu sayısındaki düşüş eğiliminin Mayıs ayında ivme kazandığı gözlemlendi. Mayıs'ta iç hat yolcu sayısı geçen senenin aynı dönemine göre %51,7, dış hat yolcu sayısı da %58 oranında geriledi.
- Normalleşme adımları kapsamında iç hat uçuşları 1 Haziran'da başlarken, İstanbul'dan yurtdışı seferler de kademeli olarak 11 Haziran'da yeniden başladı. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Karaismailoğlu, normalleşme süreci kapsamında Haziran ayının ilk yarısında yurt içi uçuşlarda 940 bin civarında, yurt dışı uçuşlarda ise 70 bine yakın yolcuya hizmet verildiğini açıkladı.
- Uluslararası Hava Taşımacılığı Birliği (IATA), 24 Mart tarihinde yayımladığı analize göre, 2020'de salgın nedeniyle hava yolu şirketlerinin 84,3 milyar USD zarar edebileceğini tahmin ediyor. Hava taşımacılığındaki şirketlerin gelirlerinin bu yıl 2019'a göre %50 düşüşle 419 milyar USD'ye gerileyeceği, 2021 yılında ise gelirlerin 598 milyar USD'ye yükseleceği öngörülüyor. Salgın nedeniyle 2020 "havaçılık tarihinin en kötü yılı" olarak nitelendiriliyor.

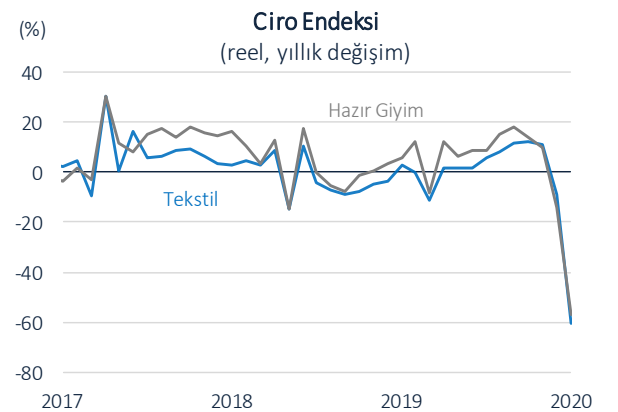
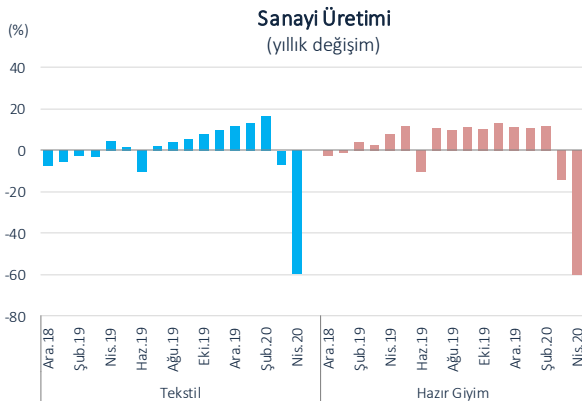
Baltık Kuru Yük Endeksi

Dış Ticaret Miktar Endeksi
(2010=100)

Kaynaklar: BDDK, DHMİ, TÜİK, Datastream

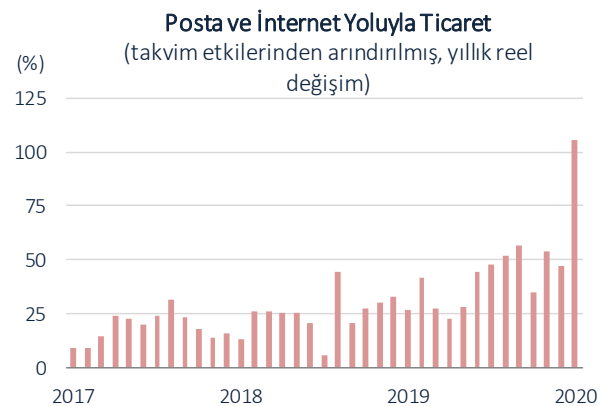
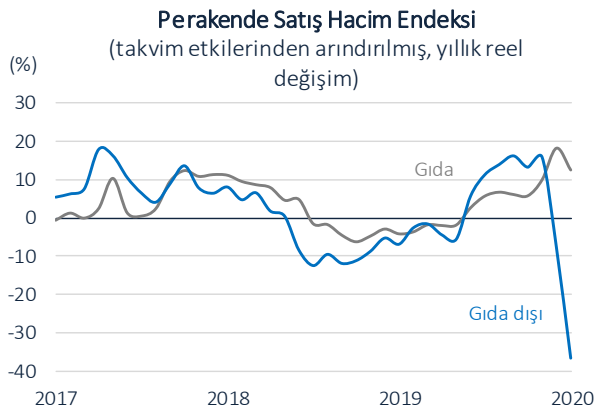
		Son Veri	Önceki Veri	
Tekstil Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Nisan	-% 60,3	-% 6,8	▼
Hazır Giyim Sanayi Üretimi (yıllık değişim)	Nisan	-% 60,3	-% 14,2	▼
Tekstil Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 60,3	-% 9,0	▼
Hazır Giyim Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 57,1	-% 14,2	▼
Tekstil Üretici Fiyatları (yıllık değişim)	Mayıs	% 8,6	% 10,4	●
Hazır Giyim Üretici Fiyatları (yıllık değişim)	Mayıs	% 4,0	% 2,3	●
Tekstil İhracatı (yıllık değişim)	Nisan	-% 56,3	-% 15,3	▼
Hazır Giyim İhracatı (yıllık değişim)	Nisan	-% 66,6	-% 31,2	▼
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 4,5	% 5,1	▲

- Hazır giyim sektöründe üretim, Mart ayı ile beraber sektörün talep açısından salgından en ağır etkilenen sektörlerden biri haline gelmesiyle düşüş kaydetmeye başladı. Tekstil sektörünün üretimi de bu dönemde benzer şekilde hızlı geriledi. Nisan ayında her iki sektörün üretimindeki düşüş ivme kazanarak yıllık bazda %60 seviyesinin üzerine çıktı.
- Salgının küresel ekonomik faaliyet üzerindeki olumsuz etkilerinin en yoğun düzeyde gözlendiği Nisan ayından itibaren hem tekstil hem de hazır giyim sektörlerinin ihracatında hızlı düşüş yaşandı. Bu sektörlerin ihracatında en önemli pazarlar arasında yer alan İspanya, İngiltere ve İtalya'nın salgının etkilerini en şiddetli yaşayan ülkelerden olması bu gelişmede etkili oldu. Bu dönemde, tekstil ve hazır giyim sektörlerinin en fazla ihracat yaptığı ilk 10 ülkenin tamamında yıllık bazda ihracat kaybı yaşandı.
- İHKİB verilerine göre, hazır giyim ve konfeksiyon ihracatı Mayıs ayında yıllık bazda %48,2 düşüş kaydetti. Böylece, sektörün ihracatı Ocak-Mayıs döneminde yıllık bazda %26,1 geriledi. İTKİB verilerine göre, tekstil sektörünün ihracatı da Mayıs ayında yıllık bazda %45,5, Ocak-Mayıs döneminde de %22,8 oranında geriledi. Bu dönemde en fazla ihracat Almanya, İtalya ve İngiltere'ye yapılırken, ilk 10 ülkeye yönelik toplam ihracatta %21,7 oranında düşüş gerçekleşti.
- Yurt içindeki sanayi faaliyetlerini korumak amacıyla, Resmi Gazete'de Nisan ve Mayıs aylarında yayımlanan ithalat rejimi kararları ile aralarında tekstil, konfeksiyon, deri ve ayakkabı sektörlerine ait ürünlerin de yer aldığı çok sayıda ürüne 30 Eylül'e kadar geçici olarak ilave gümrük vergisi uygulanacağı açıklandı.
- Tekstil ve hazır giyim sektörlerinin Mayıs ayı ihracatında, kısıtlamaların kademeli olarak kaldırılmasının da etkisiyle, Nisan ayına göre bir miktar toparlanma gözlense de, en büyük pazar olan AB ülkelerindeki talebin toparlanma hızı sektörlerin gelecek dönemde sergileyeceği performans açısından kritik önem taşıyor. Yılın ikinci yarısında, salgında ikinci dalga yaşanmaması halinde, yurt içi ve yurt dışı ekonomik görünümdeki iyileşmenin etkisiyle tekstil ve hazır giyim sektörlerinin toparlanma kaydedebileceği düşünüyor.

		Son Veri	Önceki Veri	
Satış Hacim Endeksi (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 19,3	% 0,9	▼
Gıda	Nisan	% 12,5	% 18,2	▲
Gıda dışı (akaryakıt hariç)	Nisan	-% 36,7	-% 7,7	▼
Elektronik eşya ve bilgisayar	Nisan	-% 35,6	-% 5,4	▼
Mobilya, beyaz eşya ve diğer	Nisan	-% 26,7	-% 3,6	▼
Tekstil, giyim ve ayakkabı	Nisan	-% 77,2	-% 27,8	▼
Eczacılık, tıbbi ürünler ve kozmetik	Nisan	-% 1,9	% 9,2	▼
Posta ve internet yoluyla ticaret	Nisan	% 105,7	% 47,1	▲
Ciro Endeksi (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 22,1	-% 2,3	▼
Perakende Güven Endeksi (aylık değişim)	Mayıs	% 5,0	-% 26,0	▲
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 5,6	% 6,2	▼

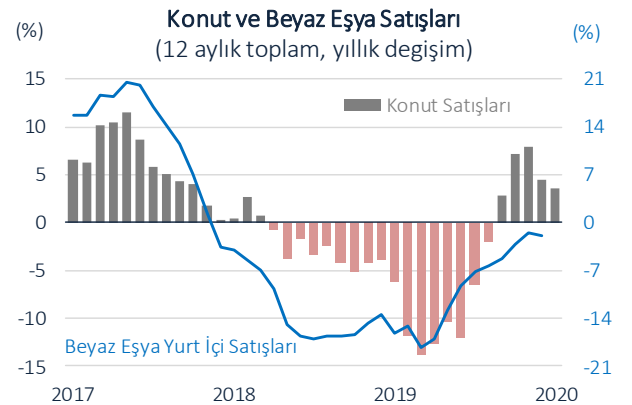
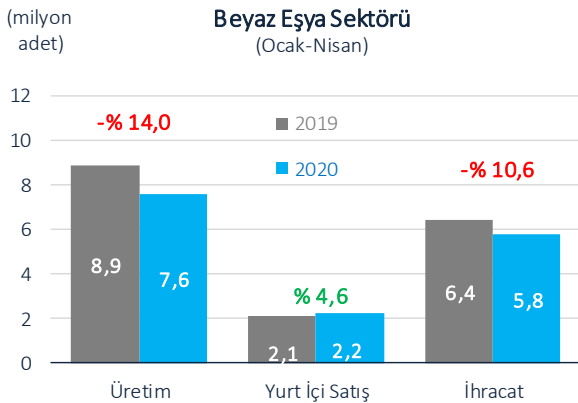
- Perakende satış hacim endeksi Nisan ayında salgının tüketim harcamaları üzerinde oluşturduğu baskının etkisiyle %19,3 azaldı. Bu dönemde zorunlu tüketim mali olan gıda satışları %12,5 artarken, gıda dışı satışlar %36,7 oranında geriledi. Gıda dışı grupta ise internette satışlar diğer kategorilerden olumlu ayrıştı. Bu gelişmede, sosyal izolasyon önlemleri sebebiyle alışverişlerin sanal ortama taşınması etkili oldu.
- Mayıs ayının ikinci yarısından itibaren ise, normalleşme süreci kapsamında sokağa çıkma ve seyahat kısıtlarının kaldırılması ile restoran, kafe, mağaza ve AVM'ler dahil olmak üzere perakende hizmet noktalarının açılmasının, son dönemde tüketim harcamalarını artırdığı izleniyor.
- TCMB tarafından yayımlanan banka ve kredi kartı ile yapılan harcamaların alt gruplara göre dağılımı incelendiğinde, 12 Haziran itibarıyla 4 haftalık ortalama verilere göre, gıda harcamaları yıllık bazda %18,6, market ve alışveriş merkezleri harcamaları %33,1 arttı. Ayrıca, Mart sonundan bu yana düşüş eğiliminde olan sağlık ve kozmetik harcamaları %4,9 oranında yükseldi. Aynı dönemde eğitim, kırtasiye ve ofis malzemeleri harcamalarında daralma yaşanırken, yapı malzemeleri ile mobilya ve dekorasyon harcamalarında belirgin artışlar kaydedildi. En hızlı yükseliş ise %102,8 ile elektronik eşya grubunda kaydedildi. Öte yandan, giyim ve aksesuar harcamalarındaki düşüşün sürdüğü gözlemlendi.
- Mayıs ayı güven endeksleri de tüketim harcamalarındaki toparlanma eğilimini destekliyor. Perakende ticaret sektörü güven endeksi Mayıs'ta aylık bazda %5 artarak 79 seviyesine yükseldi. Söz konusu artışta, gelecek 3 aylık dönemde iş hacmine ve satışlara ilişkin beklentideki iyileşme etkili oldu. Aynı dönemde mevsimsellikten arındırılmış tüketici güveni de genel ekonomik durum beklentisindeki toparlanma paralelinde %8,5 arttı.

Kaynak: BDDK, Datastream

		Son Veri	Önceki Veri	
Toplam Üretim (yıllık değişim)	Nisan	-% 52,3	-% 10,0	▼
Yurt içi Satışlar (yıllık değişim)	Nisan	-% 11,4	% 13,7	▼
Yurt içi Ciro (reel, yıllık değişim)	Nisan	-% 27,7	% 0,9	▼
İhracat (adet, yıllık değişim)	Nisan	-% 48,9	-% 5,4	▼
İhracat (tutar, yıllık değişim)	Mayıs	-% 42,4	-% 50,8	▼
DTM Satın Alma Eğilimi (aylık değişim)	Mayıs	% 10,9	-% 12,9	▲
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 3,6	% 4,1	▲

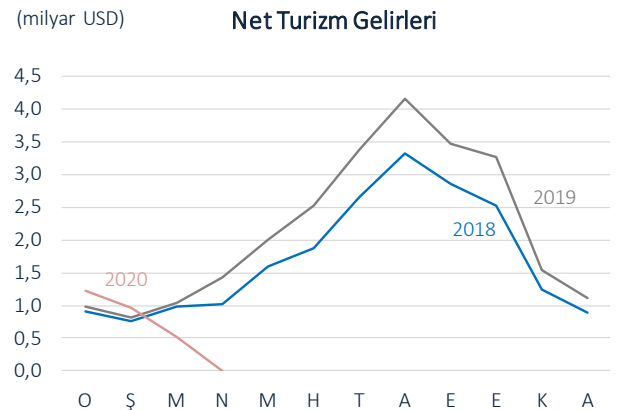
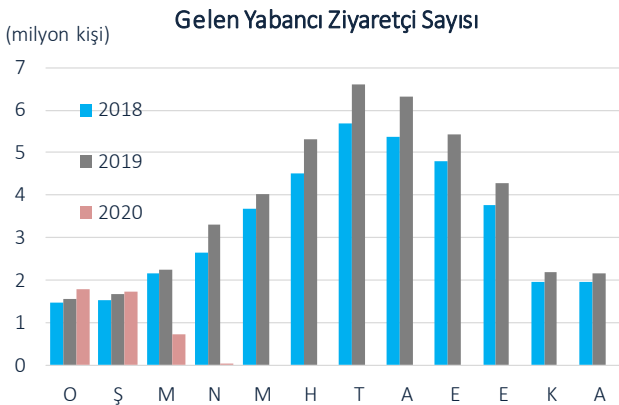
- Koronavirüs salgınının beyaz eşya talebi üzerindeki olumsuz etkisinin gözlenmeye başladığı Mart ayının ardından zayıflamanın sektörde Nisan ayından itibaren belirgin şekilde hissedildiği görülüyor. Nisan ayında sektörün toplam üretimi adet bazında geçen yılın aynı dönemine göre %52,3 oranında daralırken, yurt içinde satışlar %11,4 geriledi. Sektörün adet bazında ihracatı da Nisan ayında %48,9 oranında gerilerken, tutar bazında düşüş hızı %50'nin üzerinde gerçekleşti. Mayıs ayında sektörün ihracatındaki daralmanın %40'lar düzeyinde devam ettiği izleniyor. Ocak-Nisan döneminde sektörde üretim adet bazında geçen seneye kıyasla %14 oranında daralırken, ihracat %10,6 oranında geriledi. Bu dönemde yurt içi satışlar ise yıllık bazda %4,6 oranında arttı.
- Nisan ve Mayıs aylarında gerileyen konut satışları beyaz eşya satışlarını da olumsuz etkilerken, bankaların düzenlediği kredi kampanyaları ve düşen faiz oranları ile birlikte konut satışlarında yaşanması beklenen artışın Haziran ayında beyaz eşya satışlarını da bir miktar destekleyebileceği tahmin ediliyor
- Sektörün en önemli ihraç pazarı konumunda olan Avrupa'da normalleşme adımlarının oldukça kademeli olması sektörün ihracatı açısından en büyük risk olarak öne çıkıyor. Mevcut durumda, Bölge ülkelerinde en azından Ağustos sonuna kadar tedbirlerin çeşitli şekillerde devam edeceği yönündeki görüşler, Avrupa'ya yapılacak ihracatın baskı altında kalacağına işaret ediyor.

Kaynak: BDDK, Datastream, Hazine ve Maliye Bakanlığı, TÜİK, İMMİB

		Son Veri	Önceki Veri	
Yabancı Ziyaretçi (yıllık değişim)	Nisan	-% 99,3	-% 67,8	▼
Turizm Geliri (yıllık değişim)	Nisan	-% 100,0	-% 53,3	▼
Turizm Gideri (yıllık değişim)	Nisan	-% 100,0	-% 60,7	▼
Otel Doluluk Oranları (% puan, yıllık değişim)	Mart	-35,2	-1,1	▼
Takipteki Krediler Oranı	Nisan	% 7,2	% 7,9	▼

- Turizm gelirleri 2020 yılının ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %11,4 azalışla 4,1 milyar USD oldu. Salgının sektör üzerindeki olumsuz etkilerinin belirginleştiği Nisan ayında yabancı ziyaretçi sayısı yıllık bazda %99,3 oranında gerileyerek 24,2 bin kişi seviyesinde gerçekleşirken, turizm geliri elde edilemedi. Ocak-Nisan 2020 döneminde de, yabancı ziyaretçi sayısı yıllık bazda %51,2 oranında azalarak 4,3 milyon kişi oldu.
- Dünya Seyahat ve Turizm Konseyi (WTTTC) 10 Haziran'da yayımladığı analize göre, baz senaryoda seyahat ve turizm gelirlerinde 2020 yılında yıllık bazda %39 azalışla 3,4 trilyon USD kayıp yaşanacağını öngörüyor. Bu yıl dünya genelinde sektörde 121,1 milyon kişinin işsiz kalacağı tahmin edilirken, yabancı ziyaretçi sayısının %53, yerli ziyaretçi sayısının da %34 azalması bekleniyor.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan ve turizm sektöründe koronavirüs salgınına karşı alınacak tedbirleri içeren "Sağlıklı Turizm Sertifikasyon Programı"nın 2020 yaz sezonundan itibaren uygulanması planlanıyor. Uluslararası sertifikasyon kuruluşları tarafından verilecek sertifikalar ile hava yolları, havalimanları ve diğer ulaşım araçları ile konaklama ve yeme-içme tesislerinde üst düzey sağlık ve hijyen koşullarının yerine getirildiğinin belgeleneceği ifade ediliyor. Yolcu sağlığı ve güvenliği, çalışan sağlığı ve güvenliği, tesislerde alınan önlemler ile ulaşım araçlarında alınan önlemler olmak üzere 4 ana başlıkta toplanan sistem ile özellikle iç pazarda tüketicilerin güveninin yeniden temin edilmesi hedefleniyor.
- Yurt içinde Haziran ayı itibarıyla yurt içi uçuşların ve kademeli olarak yurt dışı uçuşların başlamasının yanı sıra sosyal izolasyon önlemlerinin gevşetilmesiyle oluşan iyimser beklentilerin etkisiyle, son dönemde yurt içi rezervasyonlarda toparlanma eğilimi olduğu izleniyor. Bununla birlikte, 2020'nin küresel trendlere paralel şekilde yeni ortama uyum sağlama yılı olacağı ve turizm endüstrisinde esas toparlanmanın 2021 yılında gerçekleşebileceği yönündeki görüşler ağırlıklı olmaya devam ediyor.

Kaynak: BDDK, Datastream, TÜROB

İktisadi Araştırmalar Bölümü

İzlem Erdem

Bölüm Müdürü ve Başekonomist
izlem.erdem@isbank.com.tr

Ahmet Aşarkaya

Uzman
ahmet.asarkaya@isbank.com.tr

Alper Gürler

Birim Müdürü
alper.gurler@isbank.com.tr

Kaan Tuncalı

Uzman Yardımcısı
kaan.tuncali@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu

Müdür Yardımcısı
hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

İlkim Bengisu Tuncer

Uzman Yardımcısı
bengisu.tuncer@isbank.com.tr

Aslı Şat Sezgin

Uzman
asli.sat@isbank.com.tr

Ahmet Berat Ocak

Uzman Yardımcısı
berat.ocak@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.